

Umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

Sent með tölvupósti á: nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 8. maí 2022

Umsögn Landverndar um frumvarp til laga um verndar- og orkunýtingaráætlun (stækkanir virkjana í rekstri), 583. mál.

Stjórn Landverndar telur að þær breytingar á lögum um rammaáætlun sem lýst er í ofangreindu frumvarpi séu til bóta frá þeim drögum sem auglýst voru í samráðsgátt en hefur áfram áhyggjur af því að það sé ekki fyllilega í samræmi við markmið breytinganna.

Stjórn Landverndar styður það að stækkanir á virkjunum þurfi ekki að fara í ramma enda er það í samræmi við náttúruverndarmarkmið. Þó er afar brýnt að ekki verði aukið á svigrúm fyrir virkjanaaðila til þess að fara framhjá rammaáætlun. Hugmyndafræði rammaáætlunar er að mati stjórnar Landverndar nú þegar of virkjanamiðuð¹ og því ekkert tilefni breytinga sem auka svigrúm virkjanaaðila. Landvernd vísar í umsögn sína um áform um lagasetninguna til frekari skýringa.

Texti frumvarpsins hefur verið einfaldaður miðað við drögin sem áður voru kynnt og stjórn Landverndar telur skýrt við hvaða framkvæmdir er átt. Einnig er gott að opinber stofnun er tiltekin sem meta á hvort raskið sé þess eðlis að nauðsynlegt sé að framkvæmdin heyri undir lög 48/2011. Orkustofnun býr ekki yfir fagþekkingu til að meta áhrif virkjunarframkvæmda á náttúru og umhverfi. Því verður að tryggja með lögnum að Orkustofnun leiti til þekkingar hjá öðrum stofnunum ríkisins sem yfir henni búa. Aðeins með því er hægt að tryggja faglega og trúverðuga niðurstöðu.

Enn er óljóst við hvað er átt með raski á stækkanir á lónum og mannvirkjum til orkuvinnslu án þess að mat fari fram á áhrifunum. Landvernd telur því að vísa verði í náttúruverndarlög til að ákvarða hvað telst til rasks á öðrum landsvæðum. Til að stækka virkjanir getur til dæmis þurft að breyta mannvirkjum, leggja nýja vegi eða raflínur sem breyta ásýnd landsvæða.

¹ Sjá m.a. hér [Framtaksleysi Alþingis skaðar rammaáætlun. Umsögn um áætlun og vernd og orkunýtingu landssvæða - Landvernd](#)

Því leggur Landvernd til að 1. gr. frumvarpsins orðist svo:

1.gr

„1. gr. 2. másl. 3. mgr. 3. gr. laganna orðast svo: Hún tekur þó ekki til stækkunar á virkjun sem sökum stærðar fellur undir verndar- og orkunýtingaráætlun nema stækkunin feli í sér að svæði sem ekki hefur verið raskað af viðkomandi virkjun verði raskað að mati Orkustofnunar.

Orkustofnun skal leggja umsagnir Skipulagsstofnunar og Náttúrufræðistofnunar Íslands til grundvallar ákvörðun sinni. Við mat á því hvað telst til rasks á öðrum landssvæðum skal taka mið af ákvæðum í VIII. kafla náttúruverndarlaga 60/2013.

Lokaorð

Stjórn Landverndar telur jákvætt að stækkanir á núverandi virkjunum heyri ekki undir rammaáætlun ef þess er gætt að virkjanaaðilar geti ekki nýtt undanþáguna til að komast alfarið hjá rammaáætlun.

Stjórn Landverndar notar tækifærið til að minna Alþingi á 9,9 MW ákvæðið, eða stærðarmörk svokallaðra smávirkjana (50 MW fyrir jarðvarmavirkjanir). Reynslan undanfarin ár er ólygnust um það að breyta verður þessu ákvæði². Nú birtist hver vatnsaflsvirkjunin á fætur annarri undir 10 MW sem í eðli sýnu er engu að síður umfangsmiklar virkjanaframkvæmdir með tilheyrandi lónstæðum og öðru raski sbr. vegalagnir og veituskurði. Ástandið er óviðundandi og nauðsynlegt að Alþingi taki málið á dagskrá. Sama óreiða er í gangi vegna vindorkuvera og löngu tímabært að gera öllum ljóst að vindorkuver heyra undir rammaáætlun³. Þá verður umhverfis- og samgöngunefnd að klára umfjöllun um þingsályktunartillögu um rammaáætlun III sem fór til nefndarinnar 10. febrúar 2022

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar Landverndar

Auður Önnu Magnúsdóttir, framkvæmdastjóri

² Sjá umfjöllun hér: [Stærðarviðmiðum í rammaáætlun verður að breyta \(landvernd.is\)](#)

³ Sjá umfjöllun hér: [Vindorkuver eiga heima í rammaáætlun \(landvernd.is\)](#)